

Date: 21st January-2026

АКУСТИК ГИТАРАДА FINGERSTYLE ИЖРОЧИЛИГИ

Абдуллаев Азиз

Республика мусиқа ва санъат техникуми

Аннотация: Ушбу мақолада акустик гитарада кенг тарқалган ижро услубларидан бири — fingerstyle техникаси назарий ва амалий жиҳатдан ёритилади. Fingerstyle — медиаторсиз, бармоқлар орқали торларни алоҳида ёки бир вақтда чалиш усули бўлиб, у мусиканинг мелодия, бас ва гармония қисмларини бир вақтда ижро этиш имконини беради. Мақолада fingerstyle ижросининг асосий элементлари, бармоқларнинг вазифалари, ритмик мустақиллик, арпеджио ва перкуссив услублар ҳамда бошланғич ўрганувчилар учун самарали машқлар келтирилган.

Калит сўзлар: акустик гитара, fingerstyle, арпеджио, бас линия, мелодия, гармония, ритм, перкуссия, техника, табулатура.

Гитара ижрочилигида турли услублар мавжуд бўлиб, уларнинг ҳар бири мусикий ифода имкониятларини кенгайтиради. Шу услублардан бири — fingerstyle ижрочилиги ҳисобланади. Fingerstyle сўзи инглиз тилидан “бармоқ услуги” маъносини англатади ва медиатор ишлатмасдан, бармоқлар ёрдамида торларни чалишга асосланади.

Акустик гитарада fingerstyle ижроси айниқса машҳур, чунки у ижрочиға бир вақтнинг ўзида: бас (паст товушлар), гармония (аккордлар), мелодия (юқори товушлар) ни бирлаштириб ижро қилиш имконини беради.

Бугунги кунда fingerstyle услуги поп, фолк, классик, кино мусикалари ва инструментал композицияларда кенг қўлланилади.

Fingerstyle — бу гитарада бармоқлар орқали торларни алоҳида чалиш ёки бир вақтда босиш техникаси бўлиб, ижрода кўп овозлилик (polyphony) яратиш имконини беради.

Fingerstyle ижросида асосий устунликлар: якканавоз ҳолда тўлиқ аранжировка ижро қилиш; мусиқага юмшоқ ва табиий тембр бериш; ритм ва мелодияни бир вақтда бошқариш; ижодий имкониятларни кенгайтириш.

Бу услубни ўрганиш ижрочидан юқори даражада диққат, бармоқлар ҳаракатини назорат қилиш ва ритмик мустақиллик талаб қилади.

Fingerstyle ижрочилигида ҳар бир бармоқнинг вазифаси аниқ белгиланган бўлади. Кўп ҳолларда классик усулда қуйидаги тизим қўлланилади: Р (thumb — бош бармоқ) → бас торлар (6,5,4), I (index — кўрсаткич) → 3-тор, М (middle — ўрта бармоқ) → 2-тор, А (ring — номаълум бармоқ) → 1-тор. Бу тақсимот ижрода тартиб ва аниқликни таъминлайди.

Арпеджио — аккорд товушларини кетма-кет чалиш усули. Fingerstyle ижросининг асосий қисми айнан арпеджио орқали шаклланади.

Date: 21st January-2026

Fingerstyleда бош бармоқ (Р) доимий равишда басни ушлаб туради. Бас линия: ритмни белгилайди, музиканинг асосини ташкил қилади.

Юқори торларда мелодия ижро этилади. Бунда ижрочи мелодияни ажратиб, уни кучлироқ ва равшан чиқариши керак.

Fingerstyleнинг энг қийин жиҳати — бир вақтда бас ва мелодияни мустақил бошқаришдир. Бу кўникма махсус машқлар орқали ривожлантирилади.

Fingerstyle ижроси бир неча турга бўлинади: Классик fingerstyle
Бу услубда: арпеджио, легато, динамик назорат асосий ўрин тутади.

Фолк услубида fingerstyle соддароқ бўлиб, кўпинча қўшиқларга жўрнавозлик қилиш учун ишлатилади.

Бу замонавий услуб бўлиб, ижрочи гитара корпусига уриш (перкуссия) орқали барабан эффектини ҳам қўшади. Масалан: slap, tap, body hit.

Бу техника ижрони жуда таъсирчан ва саҳнавий қилади.

Fingerstyleни ўрганиш босқичма-босқич амалга оширилади:

Бошланғич босқич гитарани тўғри ушлаш; бармоқларни тўғри жойлаштириш; оддий арпеджио машқлари.

Fingerstyleни ўрганувчиларда қуйидаги хатолар тез-тез учрайди:

1. Бармоқлар нотўғри жойлашиши
2. Бас ва мелодия бир-бирига аралашиб кетиши
3. Ритмни йўқотиш
4. Динамика назорати йўқлиги
5. Жуда тез суръатда бошлаш

Бу хатоларни тўғри машқлар орқали бартараф этиш мумкин.

Fingerstyle учун қуйидаги машқлар тавсия этилади:

Р–І–М–А (6–3–2–1) тартибида 2 дақиқа.

Р бармоқ билан 6 ва 5 торларда навбатма-навбат бас ижро қилиш.

Бас доимий, юқори торларда содда мелодия.

Ҳар 4 зарбдан кейин корпусга енгил “tap”.

Хулоса

Акустик гитарада fingerstyle ижрочилиги замонавий ва жозибали йўналиш бўлиб, у ижрочида бир вақтда бас, мелодия ва гармонияни ижро қилиш имконини беради. Fingerstyle техникаси бармоқларнинг мустақиллиги, ритм ҳисси ва динамик назоратни ривожлантиради. Ушбу услубни босқичма-босқич ўрганиш орқали ҳар қандай ўқувчи юқори даражадаги ижрочиликка эришиши мумкин.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР (НАМУНА):

1. Christopher Parkening – *Guitar Method*
2. Aaron Shearer – *Classical Guitar Technique*
3. Tommy Emmanuel – *Fingerstyle performance materials*
4. Hal Leonard – *Fingerstyle Guitar Method*

Date: 21st January-2026

5. Замонавий гитара табулатура тўпламлари

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings

